

Samen naar een hoger niveau.

Audit *à la Crowe*

Accountantsverslag
Waterschap Aa en Maas

7 mei 2025
Eindhoven

Aanbiedingsbrief

Waterschap Aa en Maas
T.a.v. het algemeen bestuur
Pettelaarpark 70
5216 PP 'S-HERTOGENBOSCH

Eindhoven, 7 mei 2025

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2024**

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole bij Waterschap Aa en Maas. Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid.

In het kader van onze opdracht hebben wij in oktober 2024 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd.

Aansluitend hebben wij in maart 2025 de jaareindecontrole uitgevoerd. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving voor Waterschappen en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2024.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de medewerkers van de clusters financiën en concern control. Dit verslag wordt nog toegelicht aan de auditcommissie van 9 mei.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting op dit verslag zijn wij uiteraard gaarne bereid.

Wij danken de medewerkers van Waterschap Aa en Maas voor de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

H.A.C.M. Vissers RA MSc
Extern accountant

Inhoudsopgave

1. Samenvatting	4
2. Ons oordeel	7
3. Bevindingen jaarrekening 2024	
1. Begrotingsrechtmatigheid netto lasten	10
2. Begrotingsrechtmatigheid investeringen	11
3. Ontwikkeling saldo onderhanden werk	12
4. HWBP - dijkversterkingsprojecten	14
5. RWZI 's-Hertogenbosch	15
6. Overige bevindingen	16
4. Overige aspecten	18
Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden	
SiSa	20
Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden NPLG	21
Totaal aantal pagina's:	22

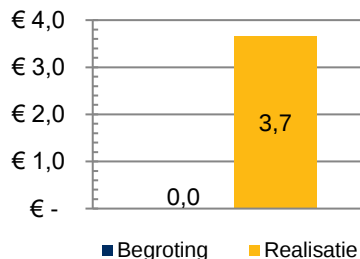
1. Samenvatting – ons oordeel

Ons oordeel				
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2024 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met de Waterschapswet.
Rechtmatigheid		-	-	De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2024 zijn rechtmatig tot stand gekomen en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader.
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	Toelichting
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen .
SiSa-bijlage		-	-	Wij hebben de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024. Op grond hiervan melden wij dat geen fouten en/of onzekerheden zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringstoleranties.

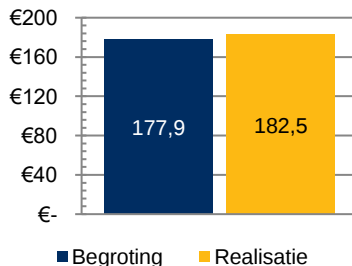
1. Samenvatting – financiële analyse

Financiële analyse 2024

Resultaat na mutatie reserves in € mln

Lasten voor mutatie reserves in € mln

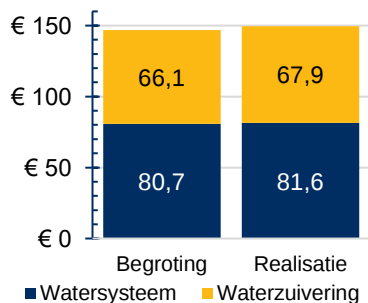
Het resultaat (na mutaties reserves) was begroot op nihil en is gedurende het jaar niet bijgesteld.

Het **gerealiseerde resultaat** bedraagt € 3,7 mln positief. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van hogere lasten (-/- € 4,6 mln), hogere belastingopbrengsten (+ € 2,7 mln) en hogere overige baten (+ € 3,1 mln). Uit de reserves is per saldo circa € 2,5 mln meer onttrokken uit de egalisatiereserve zuiveringsbeheer dan begroot voor de bestemmingsreserve instandhouding land van Cuijk.

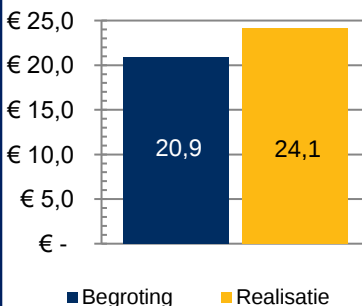
De **totale lasten** ad € 182,5 mln zijn € 4,6 mln hoger dan begroot. De belangrijkste afwijkingen betreffen:

- Hogere personeelslasten doordat de nieuwe CAO pas in december 2023 is vastgesteld (+ € 2,1 mln)
- Hogere energiekosten door stijgende prijzen en minder productie (+ € 1,8 mln).

Belastingbaten in € mln

Overige baten in € mln

De **totale belastingbaten** bedragen € 149,5 mln en zijn circa € 2,7 mln hoger dan begroot. Watersysteemheffing is € 0,9 mln hoger dan begroot, met name door de stijging aantal bewoners en WOZ-waarden. De zuiveringsheffing is € 1,8 mln hoger als gevolg van meer vervuilingseenheden bedrijven en woningen. De inning is door het Waterschap uitbesteed aan BSOB.

De **overige baten** bedragen € 24,1 mln en zijn € 3,1 mln hoger dan begroot. Deze post bevat t.o.v. de begroting de volgende meevallers:

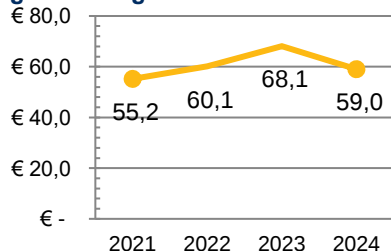
- Boekwinst verkoop grond € 1,1 mln
- € 1,6 mln hogere ontvangsten bijdrage van derden (o.a. BTW suppletie 2022) en bijdrage van overheden (hogere bijdrage afvalwaterbehandeling, SDE, IRM-pilot en LIFE subsidie)

Bovengenoemde voordelen zijn vooral als incidenteel bestempeld.

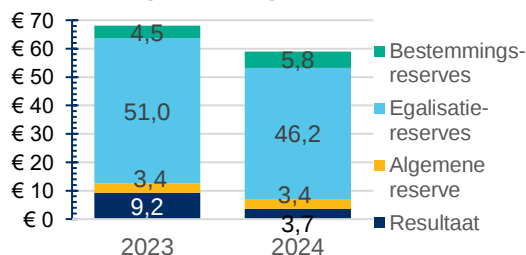
1. Samenvatting – financiële analyse (vervolg)

Financiële analyse 2024

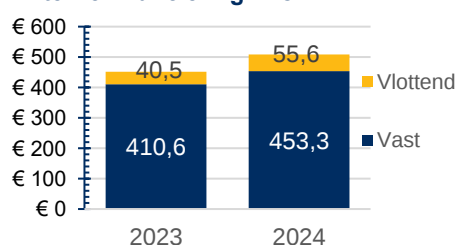
Eigen vermogen in € mln

Opbouw eigen vermogen in € mln

Externe financiering in € mln

Het **eigen vermogen** van Waterschap Aa en Maas neemt af met € 9,1 en bedraagt € 59 mln eind 2024. Dit vermogen bestaat uit:

- € 46,2 mln bestemmingsreserves voor tariefegalisatie verdeeld naar watersysteembeheer € 18,6 mln en zuiveringsbeheer € 27,5 mln.
- € 5,8 mln overige bestemmingsreserves. Deze zijn per saldo toegenomen met € 1,8 mln met name door de toevoeging aan Waterveiligheid vanwege de resultaatbestemming 2023 door het project HWBP Cuijk Ravenstein.
- € 3,4 mln algemene reserve ter dekking van risico's. Op basis van de analyse die is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit voldoende voor het pessimistische scenario (€ 3,4 mln risico's). Wij hebben voorgaand jaar geadviseerd, mede gezien het veranderende risicoprofiel van waterschappen, om de methodiek van risico inschatting bij uw Waterschap te evalueren. Hier is nog geen opvolging aan gegeven.
- € 3,7 mln onverdeeld resultaat. Het voorstel voor resultaatverdeling dient nog te worden vastgesteld door het algemeen bestuur en is vooruitlopend hierop al toegelicht in het jaarverslag.

De totale **externe financiering** neemt toe met € 57,8 mln en bedraagt eind 2024 € 508,9 mln. Dit hangt met name samen met de gedane investeringen in de vaste activa gedurende 2024. De totale rentelast bedraagt circa € 9,4 mln in 2024. Wij hebben tijdens de controle vastgesteld dat aan de wettelijke voorschriften voor financiering wordt voldaan. In 2024 is voor een bedrag van € 75 mln aan nieuwe leningen aangegaan met een gemiddeld rentepercentage van circa 3,0%. Dit zal komende jaren zichtbaar worden in een stijging van de rentelasten.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																								
Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2024 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. Wij rapporteren in dit verslag alleen de afwijkingen boven de vastgestelde rapporteringstolerantie van € 200.000. <table><tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 177.874.000</td><td>€ 1.779.000</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 177.874.000</td><td>€ 5.337.000</td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 200.000</td></tr></table>		Grondslag	Omvang	Tolerantie	Fouten	1% van de lasten inclusief dotatie reserves	€ 177.874.000	€ 1.779.000	Onzekerheden	3% van de lasten inclusief dotatie reserves	€ 177.874.000	€ 5.337.000	Rapporteringstolerantie	-	-	€ 200.000								
	Grondslag	Omvang	Tolerantie																						
Fouten	1% van de lasten inclusief dotatie reserves	€ 177.874.000	€ 1.779.000																						
Onzekerheden	3% van de lasten inclusief dotatie reserves	€ 177.874.000	€ 5.337.000																						
Rapporteringstolerantie	-	-	€ 200.000																						
Controleverschillen	In de jaarrekening 2024 resteren onderstaande ongecorrigeerde controleverschillen boven de rapporteringstolerantie met betrekking tot de rechtmatigheid <table><tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr><tr><td>Begrotingsonrechtmatigheid Schoon water</td><td>Rechtmatigheid</td><td>€ 600.000</td><td></td><td>-</td><td>3.1</td></tr><tr><td>Lasten uit inkoopcontracten welke niet in lijn met de EU aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen</td><td>Rechtmatigheid</td><td>€ 259.000</td><td></td><td>-</td><td>3.6</td></tr><tr><td>Totaal</td><td></td><td>€ 859.000</td><td></td><td>-</td><td>-</td></tr></table>	Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing	Begrotingsonrechtmatigheid Schoon water	Rechtmatigheid	€ 600.000		-	3.1	Lasten uit inkoopcontracten welke niet in lijn met de EU aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen	Rechtmatigheid	€ 259.000		-	3.6	Totaal		€ 859.000		-	-
Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing																				
Begrotingsonrechtmatigheid Schoon water	Rechtmatigheid	€ 600.000		-	3.1																				
Lasten uit inkoopcontracten welke niet in lijn met de EU aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen	Rechtmatigheid	€ 259.000		-	3.6																				
Totaal		€ 859.000		-	-																				

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de Waterschapswet is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening . De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het dagelijks bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd. In uw jaarrekening zijn in bijzonder de volgende schattingen verwerkt: • De verwerking van de balansposities uit hoofde van juridische geschil RWZI 's-Hertogenbosch (zie bevinding 3.5) • Nog op te leggen belastingaanslagen - gebaseerd op de opgave van de BSOB - van per saldo € 1,4 mln. • Voorzieningen (wachtgelden en pensioen (voormalig) bestuurders) ad € 2,4 mln (zie bevinding 3.6) • Inschatting terug te ontvangen belastingen op basis van pro-rata berekeningen over 2024. Hiervoor is een voorzichtige inschatting gemaakt van € 150.000. De teruggave over 2023 dient nog te worden ingediend bij de Belastingdienst. In 2024 is de suppletie over 2022 afgewikkeld wat tot een voordeel van € 216.000 heeft geleid.
Jaarrekeningproces	De jaarrekeningcontrole is minder efficiënt verlopen dan gewenst en ten opzichte van voorgaande jaren. Dit hangt samen met de oplevering van het controledossier en het jaarverslag welke niet gereed waren bij aanvang van onze controle. Wij hebben begrepen dat dit veroorzaakt wordt door het besluit van het algemeen bestuur tot herijking van de P&C cyclus waarbij de positie van de voorjaarsnota prominenter is geworden waardoor deze gelijktijdig met het jaarrekeningproces plaatsvindt. Wij vragen uw aandacht om voor het P&C proces een structurele oplossing te vinden voor de toekomst zodat onze jaarrekeningcontrole efficiënter kan verlopen.

2. Ons oordeel

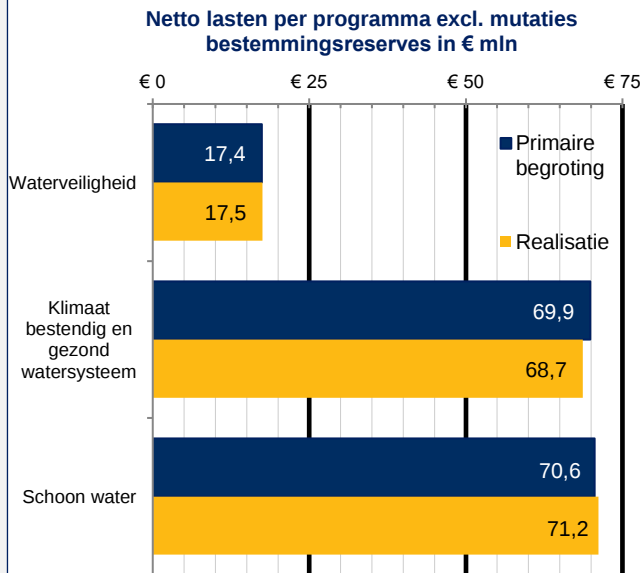
Onderwerp	Toelichting
Verbonden partijen	In uw jaarrekening zijn diverse bijdragen aan verbonden partijen verwerkt. De (vanwege de financiële impact) belangrijkste partijen betreffen: • SNB: bijdrage van € 6,9 mln • Aquon: bijdrage van € 4,3 mln • Het Waterschapshuis: bijdrage van € 1,5 mln • BSOB: bijdrage van € 3,5 mln De bovengenoemde bedragen zijn verwerkt op basis van de voorlopige jaarcijfers zoals opgeleverd door de verbonden partij. Voor de BSOB geldt dat er geen voorlopige jaarcijfers zijn ontvangen maar dat de bijdrage is bepaald op basis van de gewijzigde begroting. Wij hebben kennis genomen van deze jaarcijfers en stemmen in met de huidige verwerking in uw jaarrekening. Wij adviseren om voor vaststelling van de jaarrekening door het AB kennis te nemen van de definitieve cijfers. Eventuele afwijkingen met een materiële impact op uw jaarrekening kunnen dan alsnog verwerkt dan wel toegelicht worden.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van de processen. De belangrijkste bevindingen voor het Waterschap ziet toe op de monitoring van projecten en uitvoering van de verbijzonderde interne controle.
SiSa-bijlage	Het waterschap ontvangt uitkeringen om specifiek beleid van de Provincie en Rijksoverheid uit te voeren. De verantwoording over deze bestedingen verloopt via de SiSa-systematiek (Single information Single audit). De SiSa-bijlage en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De verplichte tabellen voor fouten en onzekerheden die aangeleverd moeten worden bij het CBS zijn opgenomen achter in het verslag.

3.1 Begrotingsrechtmatigheid netto lasten

Begrotingsrechtmatigheid lasten

Algemeen

Bevinding

In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van netto lasten (lasten minus baten derden) ten opzichte van de geraamde begroting per programma. Hierbij wordt aangesloten bij de spelregels conform de financiële verordening en het financieel beleid.

De hogere realisatie van netto lasten (€ 128.000) binnen het programma **Waterveiligheid** ontstaat voornamelijk door calamiteiten. Er is geen sprake van een begrotingsonrechtmatigheid aangezien er binnen watersysteembeheer gecompenseerd kan worden (klimaat bestendig en gezond watersysteem).

Op het programma **klimaat bestendig en gezond watersysteem** is er zowel sprake van tegen- en meevallers, waarbij in totaliteit sprake is van lagere netto lasten (€ 1,2 mln). Dit wordt veroorzaakt door onder andere een boekwinst op de grondverkoop en hogere bijdragen van derden.

De overschrijding op het programma **Schoon water** (€ 0,6 mln) wordt o.a. veroorzaakt door hogere onderhoudskosten RWZI Oijen. Deze overschrijding is als onrechtmatig aangemerkt aangezien dit niet gecompenseerd kan worden binnen Zuiveringsbeheer. Hier tegenover staat een extra onttrekking uit de reserves welke volgens het beleid niet meetelt. Wij hebben geadviseerd om in de toekomst naast de onttrekking ook administratief gezien rekening te houden met de hogere lasten.

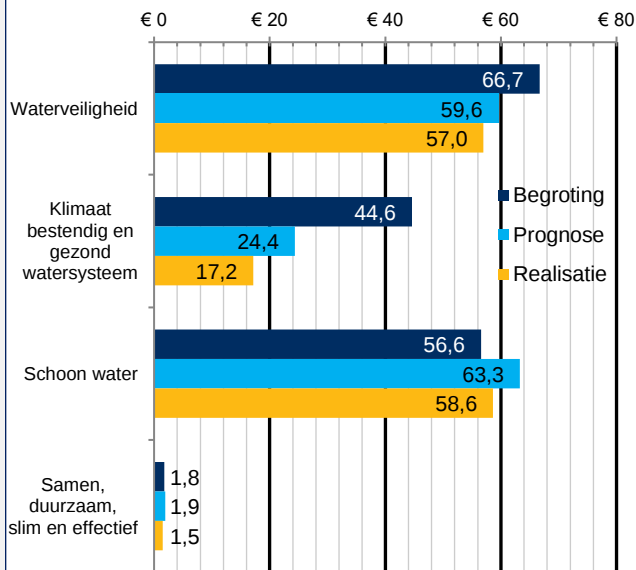
3.2 Begrotingsrechtmatigheid investeringen

Begrotingsrechtmatigheid investeringen

Algemeen

Bevinding

Bruto investeringen per programma in € mln

In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van investeringen ten opzichte van de geraamde begroting (inclusief stelpost onvoorzien) en de prognose op basis van het 1^e halfjaar. In totaal is 79% van de begroting gerealiseerd.

Op **Waterveiligheid** blijven de gerealiseerde projectinvesteringen nog achter op de begroting. Dit betreffen met name de dijkversterkingsprojecten Lith-Bokhoven en Doeveren waar vertraging in de uitvoering is opgelopen.

Op **Klimaatbestendig en gezond watersysteem** is slechts 38% gerealiseerd en bij de bestuursrapportage werd rekening gehouden met 50%. Dit wordt met name veroorzaakt door vertraging van de projecten Blauwe Poort, Gebiedsplan Raam, EVZ Beneden Aa-Leijgraaf (beroepsprocedures) en IGP-Maasheggen-St (extreem natte terreinomstandigheden).

Op **Schoon water** is er € 2 mln meer gerealiseerd dan begroot. In de bestuursrapportage was nog een hogere realisatie verwacht. De hogere realisatie is met name het gevolg van kostenontwikkelingen.

Wij hebben van de projecten en investeringen gecontroleerd of ze uitgevoerd zijn binnen het vastgestelde krediet. Er is voor bijdrage HWBP 2024 (€ 0,5 mln) een overschrijding geconstateerd boven de rapporteringstolerantie. Vanwege het verplichte karakter van deze bijdrage nemen wij dit niet mee in ons oordeel.

3.3 Ontwikkeling saldo onderhanden werk

Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

	Bevinding
Immateriële en materiële vaste activa	Ultimo 2024 bedragen de geactiveerde immateriële en materiële vaste activa samen circa € 579,7 mln (2023: ca € 523,0 mln). In het jaar is voor circa € 88,6 mln geïnvesteerd (netto na subsidiebaten), € 1,4 mln gedesinvesteerd en is voor € 30,5 mln afgeschreven. Wij hebben de investeringen in 2024 gecontroleerd en vastgesteld dat activering conform de verslaggevingsregels heeft plaatsgevonden. De afschrijvingen zijn getoetst aan het afschrijvingsbeleid. Hierbij zijn geen materiële afwijkingen geconstateerd.
Onderhanden werk	Onze aandacht gaat vooral uit naar de onderhanden projecten aangezien hierin de meeste risico's schuilen. Het saldo onderhanden werken <i>exclusief RWZI 's-Hertogenbosch, HWBP dijkversterkingsprojecten en grondbank</i> bedraagt € 184,0 mln. Wij hebben de volgende opmerkingen: • Het waterschap is voornemens om na afronding van de jaarrekening voor € 20 mln aan projecten af te sluiten. Wij hebben tijdens de controle ingezoomd op oudere projecten in uitvoering waarop in 2024 beperkte uitgaven (minder dan € 25.000) zijn verantwoord. Dit zijn ongeveer 60 projecten met een boekwaarde van € 29 mln. Dit wordt met name veroorzaakt doordat projecten pas afgesloten worden wanneer alle deelprojecten gereed zijn. Een voorbeeld hiervan zijn de zonneweides, alleen Asten is nog niet gereed waardoor de overige projecten nog niet afgesloten kunnen worden. Hoewel volgens het beleid gestart wordt met afschrijven wanneer de looptijd van het onderhanden werk langer is dan twee jaar geeft dit een minder scherp beeld. Wij hebben geadviseerd projecten waar mogelijk zo spoedig mogelijk af te sluiten. Dit vergroot ons inziens het inzicht in het 'echte' onderhanden werk. • In 2024 zijn de voorbereidingskosten van de windturbines op de RWZI Land van Cuijk afgewaardeerd omdat op dit moment onzeker is of dit actief doorontwikkeld zal worden. De afboeking bedraagt € 323.000. Wij hebben vastgesteld dat er op dit moment geen sprake is van andere projecten die afgewaardeerd dienen te worden.

3.3 Ontwikkeling saldo onderhanden werk

Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

Bevinding

- De belangrijkste onderhanden werken - *exclusief RWZI Den Bosch en HWBP dijkversterkingsprojecten* - in omvang zijn:

Projectnummer	Omschrijving	OHW 2023	OHW 2024
I1016000	Renovatatie en uitbreiding RWZI Oijen	34.468.480	66.753.595
I1015700	Gebiedsregeling Noordervaart extra wateraanvoer	10.962.514	10.141.167
I1023600	Renovatatie uitbreiding RWZI Land van Cuijk	3.503.640	18.653.251
I1005200	Aa dal Zuid	7.412.242	6.829.432
Totaal		56.346.876	102.377.445

- Voor de uitvoeringskosten van Renovatie RWZI Oijen en Land van Cuijk is aanvullend krediet beschikbaar gesteld vanwege de hogere kosten. Voor RWZI Oijen is het risico aanwezig dat de achterstand op de planning tot hogere uitgaven leidt. Daarnaast spelen er nog risico's ten aanzien van de ondergrond en aanwezige kabels en leidingen. Voor RWZI Land van Cuijk ziet het risico met name toe op de extra elektriciteitsvraag die momenteel niet beschikbaar is en het onzeker is wanneer deze beschikbaar komt. Deze risico's zijn toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.
- Conform de afschrijvingsmethodiek wordt op onderhanden werken afgeschreven indien de verwachte doorlooptijd tot afsluiting meer dan twee jaar bedraagt. Bij beperkte investeringen in het jaar – bijvoorbeeld Gebiedsregeling Noordervaart – is de boekwaarde eind 2024 daarom lager dan eind 2023. Dit was op dit project overigens vorig jaar ook het geval.
- In 2024 is voor Aa dal Zuid € 1,8 mln subsidie ontvangen van Europa en de Provincie en in mindering gebracht op het project. Hierdoor neemt de boekwaarde af. Voor Aa dal Zuid is sprake van een scopewijziging waarbij de middelen voor het realiseren van het beekdal-ontwikkelingstraject Dijkstraat worden ingezet voor noodzakelijke en onvoorziene maatregelen voor het verstevigen van de taluds. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van het beekdal zijn nog niet op het gewenste niveau voor de volgende fase.

3.4 HWBP - Dijkversterkingsprojecten

Dijkversterkingsprojecten

Bevinding

Onder de noemer van het HWBP (Hoogwaterbeschermingsprogramma) zijn momenteel vier projecten opgenomen. De totale raming van deze vier projecten bedraagt momenteel € 1.083 mln. De financiering van deze projecten loopt in basis voor 90% via het HWBP en betreft een vast bedrag. Dit houdt in dat eventuele mee- en/of tegenvallers voor rekening komen van uw Waterschap. Ten aanzien van de HWBP projecten en verwerking in de jaarrekening melden wij het volgende:

- Het project Ravenstein-Lith zit in afronding van de planuitwerkingsfase. De planning was dat deze fase afgerond zou worden in 2024 maar er volgen nog enkele facturen. Voor deze fase is € 2,5 mln onttrokken uit de bestemmingsreserve welke gevormd was met de middelen die in de verkenningsfase niet waren besteed. De realisatiefase is in de zomer van 2024 gestart. De kostenprognose is bijgesteld naar € 479 mln voor dijkversterking en gebiedsmaatregelen (vorig jaar € 365 mln). Inmiddels is er een subsidiebeschikking van HWBP ontvangen voor dijkversterking van € 378 mln. Daarnaast zullen er ook nog andere bijdragen ontvangen worden. De meeste risico's voor het Waterschap doen zich naar ons idee voor in de realisatiefase gezien tegenvallers voor rekening van uw waterschap komen.
- Cuijk-Ravenstein bevindt zich momenteel in de planuitwerkingsfase en hiervoor bedraagt de kostenraming € 25,7 mln. Op de verkenningsfase van het Cuijk-Ravenstein is een overschot van € 2,0 mln gerealiseerd welke middels een AB besluit zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve Waterveiligheid. Het Waterschap heeft met het HWBP de afspraak gemaakt om voor de realisatiefase de bestemmingsreserve in te zetten en voor dit deel minder subsidie aan te vragen.
- Lith-Bokhoven is in de verkenningsfase waardoor er nog maar beperkte kosten zijn gemaakt. De HWBP subsidie is in 2024 toegekend en bedraagt € 13,5 mln.
- De verkenningsfase van Doeveren is inmiddels afgerond en de planuitwerkingfase is opgestart. Hiervoor dient de subsidie nog aangevraagd te worden. De uitvoering van het project loopt achter op planning doordat het project complexer blijkt te zijn dan vooraf verwacht.
- Wij hebben begrepen dat er bij nieuwe subsidieaanvragen – vanwege liquiditeitstekorten bij het HWBP – geen voorfinanciering meer wordt toegekend. Het Waterschap dient dit zelf voor te financieren, waarbij rentekosten niet subsidiabel zijn. Dit risico is toegelicht in de weerstandsparagraaf. Wij hebben geadviseerd om beleid vast te stellen hoe met deze kosten omgegaan dient te worden.

3.5 RWZI 's-Hertogenbosch

RWZI 's-Hertogenbosch

Bevinding

Rondom de renovatie RWZI 's-Hertogenbosch heeft de rechtbank in maart 2025 een derde tussenvonnis uitgesproken inzake de lopende geschillen tussen Aa en Maas en de aannemer van het project. In dit tussenvonnis is opgenomen dat de definitieve uitspraak afhankelijk is van het rapport van de geurexperts welke nog niet definitief is. Daarmee is de definitieve uitspraak wederom uitgesteld en naar verwachting volgt deze in 2025 en daarna volgt een procedure voor het vaststellen van de schade. Wij melden in dit kader het volgende:

- Het Waterschap is, ook op basis van het nieuwe tussenvonnis, onveranderd van mening dat men een sterke juridische positie heeft. Bovendien is het kredietrisico met een bankgarantie voor maximaal € 25,8 mln afgedekt.
- De financiële verwerking in de jaarrekening is ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaand boekjaar. Met deze zaak samenhangende kosten zijn als volgt verwerkt: de investeringen op het project in 2024 bedragen € 0,3 mln en blijven binnen het krediet van € 66,9 mln. De resterende ruimte binnen dit krediet bedraagt € 4,4 mln. De advieskosten in verband met deze kwestie bedragen in 2024 € 308.000 en zijn ten laste van het resultaat gebracht. De totale advieskosten bedragen € 6,9 mln.
- In de risicoparagraaf heeft het bestuur de kwestie en het mogelijke financiële risico voor het Waterschap uiteengezet gegeven de thans bekende feiten en omstandigheden en de inschatting van het bestuur daaromtrent.

Wij hebben in het kader van onze controle de documentatie rondom deze kwestie opnieuw beoordeeld waaronder het tussenvonnis en correspondentie met juridisch adviseurs. Wij zijn van mening dat de positie van het Waterschap op basis van de huidige feiten en omstandigheden toereikend en in overeenstemming met de verslaggevingsregels is verantwoord in de jaarrekening. Wij merken op dat de ontwikkelingen in de voornoemde juridische procedures een wezenlijke impact kunnen hebben op de balansposities en de financiële positie van het Waterschap. Indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven is het van groot belang om de financiële verwerking te herzien.

3.6 Overige bevindingen

Overige bevindingen

	Bevinding
SNB	In 2019 en 2020 heeft het Waterschap € 333.000 betaald aan de zogenoemde 'garantieregeling'. De afspraak was dat dit bedrag terugvloeit aan de Aa en Maas indien de afspraken rondom de tariefontwikkeling bij SNB worden behaald. Op basis van de laatste calculaties is het onwaarschijnlijk dat deze afspraken worden behaald. Het Waterschap heeft in 2024 het garantiekapitaal afgeboekt. Aangezien deze garantieregeling formeel in 2027 wordt afgewikkeld is dit in de niet uit de balans blijkende rechten toegelicht.
Voorziening APPA	Aa en Maas had de toegezegde pensioenen aan (oud) bestuurders tot en met 2021 verzekerd bij een externe verzekeringsmaatschappij. Vanaf 1 januari 2022 bestaat deze verzekering niet meer waardoor het Waterschap zelf de verplichting dient te dragen voor de toegezegde pensioenen. Het van de verzekeraar ontvangen bedrag is destijds opgenomen als voorziening, zonder volledig inzicht te krijgen in de opbouw van dit bedrag. Hierdoor ontstond er vorig jaar een verschil tussen de stand van de voorziening en de onderliggende actuariële berekening van de extern deskundige. Dit jaar heeft het Waterschap voor het bepalen van de voorziening de actuariële berekening aangehouden waardoor er € 408.000 is vrijgevallen. De voorziening voor ingegane pensioenen en nog niet gepensioneerde bestuurders bedraagt ultimo 2024 € 2,1 mln. Bij de besluitvorming omtrent de jaarrekening is een voorstel opgenomen om deze vrijval in een nieuwe bestemmingsreserve te storten.

3.6 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
	Bevinding
Aanbestedings-rechtmatigheid	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel 2024 van € 221.000 (exclusief BTW) voor leveringen en diensten en € 5,54 mln (exclusief BTW) voor werken en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel.
	Tijdens de jaareindecontrole hebben wij de inkoopanalyse over het gehele boekjaar 2024 ontvangen en hierop onze eigen controlewerkzaamheden verricht. Op basis hiervan is een bedrag van € 259.000 als onrechtmatig aangemerkt. Dit betreffen vijf inkoopdossiers waarbij de werkelijke uitgaven uiteindelijk hoger zijn dan vooraf was geraamd en de Europese drempels zijn overschreden. Deze onrechtmatigheden worden veroorzaakt doordat ramingen te laag zijn ingeschat, inkoopmeldingen ontbreken bij losse opdrachten die gezamenlijk de Europese drempel overschrijden of oude contracten die doorlopen voordat het nieuwe contract ingaat.
	Wij merken verder op dat het totaal aan afwijkingen in relatie tot de totale inkopen van het Waterschap al enkele jaren beperkt is.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van het Waterschap de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het bestuur. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude bestaan onder andere uit: • Alertheid op fraudesignalen gedurende de controle; • Evalueren en bespreken van mogelijkheden tot fraude en fraudesignalen met het management; • Het uitvoeren van een analyse op handmatige journaalposten, onder andere om ingrijpen van het bestuur in de interne beheersing te kunnen identificeren; • Het beoordelen van rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie alsmede het uitvoeren van een bankanalyse, met als doel om fouten en fraude in de uitgaande betalingen te kunnen identificeren. Er zijn gedurende 2024 door ons geen materiële fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend. Daarnaast heeft uw dagelijks bestuur aan ons geen melding gemaakt van geconstateerde fraudegevallen of andere fraudesignalen.
Claims en juridische procedures	Er zijn - met uitzondering van hetgeen in hoofdstuk 3 is genoemd rondom RWZI 's-Hertogenbosch - geen belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiële impact op de cijfers per ultimo 2024.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum anders dan hetgeen opgenomen in het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen, met een materiële impact op de cijfers per ultimo 2024.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw Waterschap en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Duurzaamheid	Hoewel het geen wettelijke verplichting is om een duurzaamheidsverantwoording op te stellen, ligt er voor Waterschappen nadrukkelijk wel een rol op het gebied van duurzaamheid . Bovendien groeit ook de vraag naar transparante verslaglegging hierover. In dit kader is in het najaar de 'Handreiking duurzaamheids-rapportage en verantwoording voor decentrale overheden' uitgebracht met richtlijnen en praktijkvoorbeelden. Wij hebben het jaarverslag bekeken. Daarbij valt op dat duurzaamheid stevig is verankerd in het beleid en de uitvoering van het waterschap. Wij adviseren om op termijn te werken aan een meer gestructureerde ESG-verantwoording, bijvoorbeeld via een herkenbare paragraaf of afzonderlijk duurzaamheidsverslag in de P&C producten. Hetgeen bijdraagt aan de transparantie richting burgers en andere belanghebbenden. Wij denken hierin graag met u mee.
Openstaande punten	• Teken en bevestiging bij de jaarrekening (LOR): 14 mei 2025 • Afgeven controleverklaring: 14 mei 2025 • Vaststellen jaarrekening door het AB: 6 juni 2025 • Bespreken jaarrekening met audit commissie: 9 mei 2025

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
E107	Subsidieregeling stimulering uitvoering maatregelen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer	-	0	n.v.t.
L7B	Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Strekking controleverklaring rechtmatigheid:		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid:		Goedkeurend		

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden NPLG

Verplichtingen-nummer	Subsidieregeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
1400013928	Regeling uitvoeringskosten NPLG waterschappen	-	0	n.v.t.
Deze subsidieregeling betreft geen SiSa-regeling, maar is met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 (SiSa-systematiek) gecontroleerd.				
Strekking controleverklaring				
Strekking controleverklaring rechtmatigheid:		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid:		Goedkeurend		

Smart decisions. Lasting value.